

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Dinaric-Balkan-Pindos Regional Platform on Large Carnivores

6η Συνάντηση της Περιφερειακής Πλατφόρμας διαχείρισης και διατήρησης μεγάλων σαρκοφάγων ειδών της Διναρικής-Βαλκανικής-Πίνδου περιοχής

Μαρία Τσιατούρα

Προϊσταμένη Επιθεώρησης Δασικής Πολιτικής Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

*Επιμέλεια: Νικόλαος Κανελλόπουλος, Δασολόγος
Δρ. Παναγιώτης Ε. Παπάζογλου, Δασολόγος*

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ – ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
&
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΔΑΣΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΑΣΩΝ

ΔΑΣΑΡΧΕΙΑ

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΑΡΤΑΣ

ΜΕΤΣΟΒΟΥ

ΠΡΕΒΕΖΑΣ

ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

ΚΟΖΑΝΗΣ

ΚΟΖΑΝΗΣ

ΤΣΟΤΥΛΙΟΥ

ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΓΡΕΒΕΝΩΝ

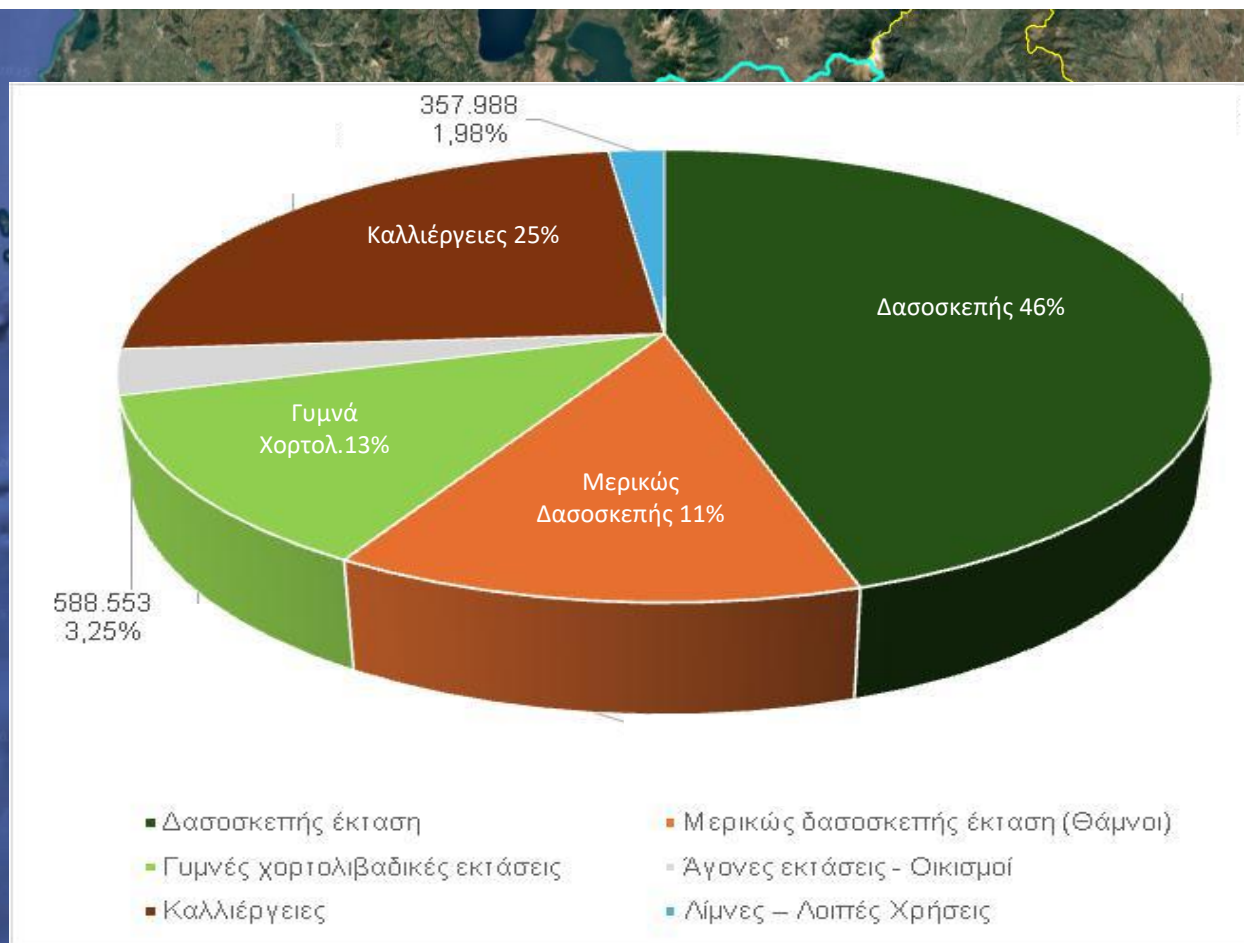
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

8 Περιφερειακές
Ενότητες
14 Δασικές
Υπηρεσίες
18.630.631,36
στρέμματα

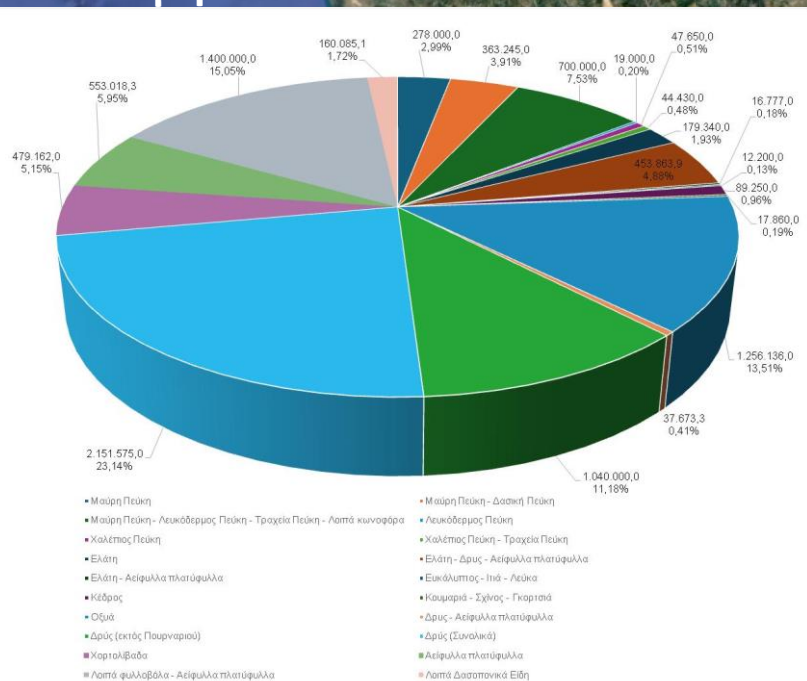
Επιθεώρηση Εφαρμογής Δασικής
Πολιτικής
Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Κατανομή Μορφών Βλάστησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

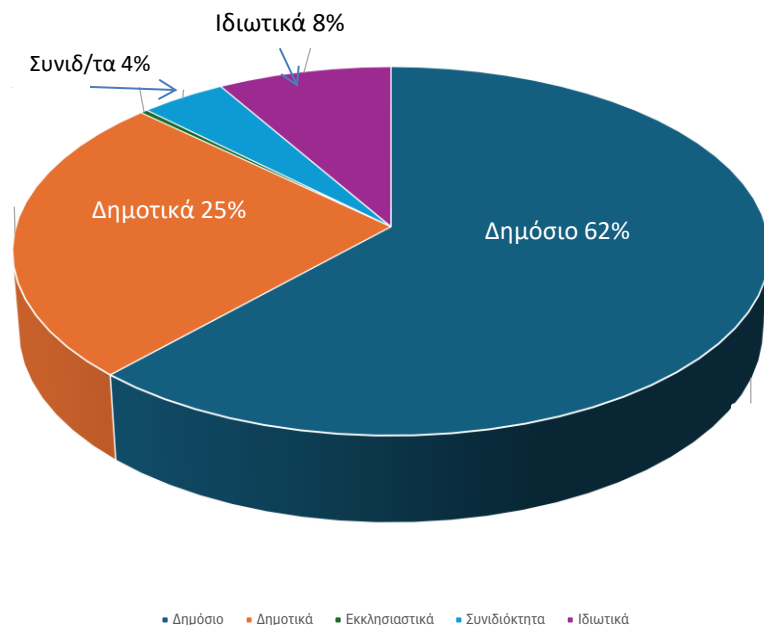

Κατανομή Δασικών Ειδών και Ιδιοκτησίας Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Κατανομή Δασικών

Κωνοφόρα 18,5%
Πλατύφυλλα 69,5%
Μικτά 5,06%
Χορτολίβαδα 5,1%
Λοιπά 1,72%

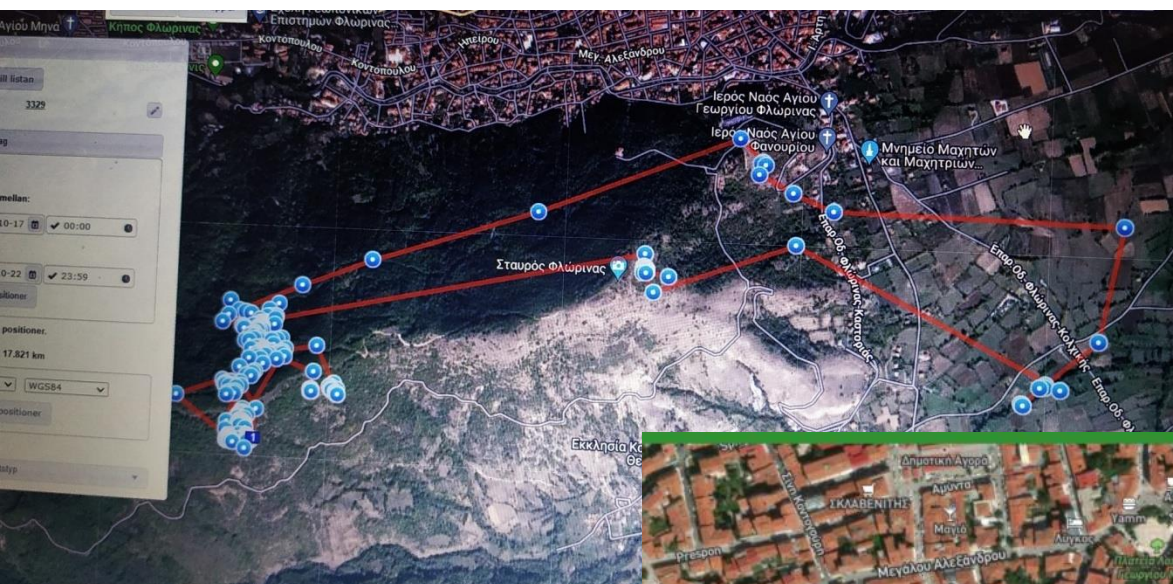

■ Δημόσιο ■ Δημοτικά ■ Εκκλησιαστικά ■ Συνιδιόκτητα ■ Ιδιωτικά

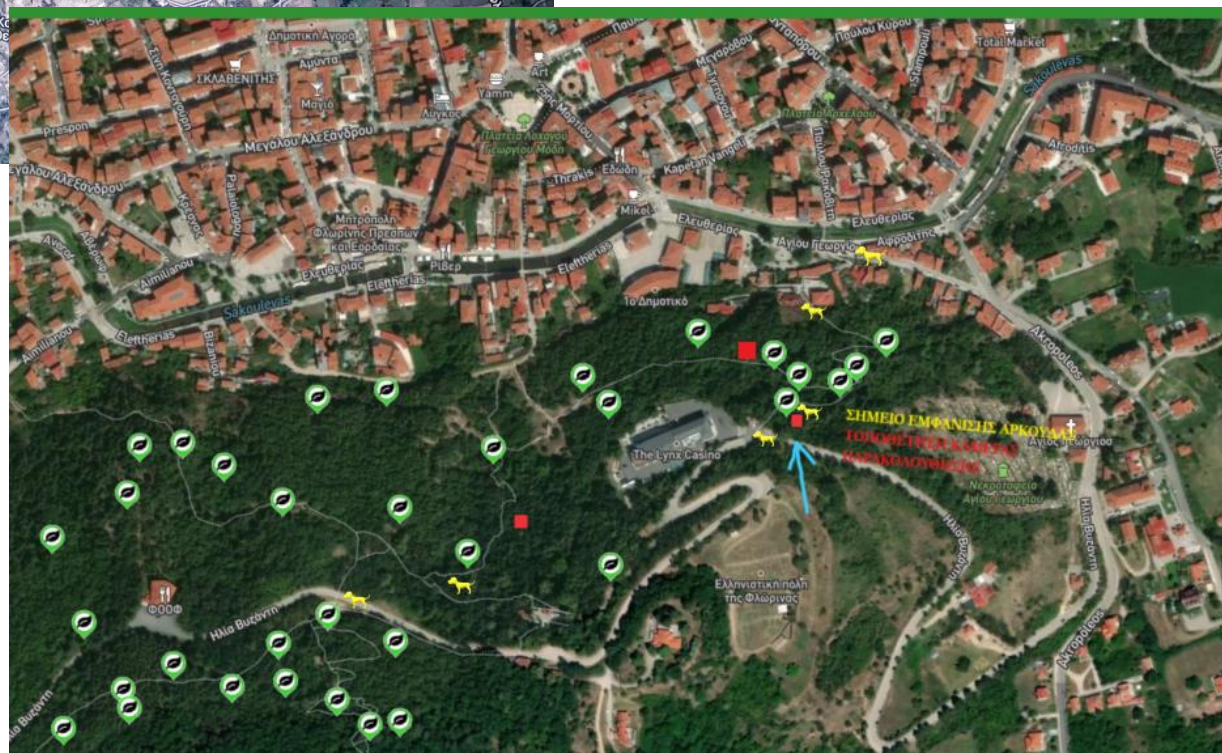

Φλώρινα

2021	Φλώρινα	Αρκούδα	6 Εμφανίσεις σε κατοικημένες περιοχές
2021	Φλώρινα	Αρκούδα	19 εμφανίσεις με υλικές ζημιές σε ζώα (κότες, κατσίκια, μελίσσια), σε κήπους - οπωροφόρα δένδρα και άλλες υλικές ζημιές
2022	Φλώρινα	Αρκούδα	4 εμφανίσεις σε κατοικημένες περιοχές
2022	Φλώρινα	Αρκούδα	3 εμφανίσεις με υλικές ζημιές σε ζώα (κότες, κατσίκια, μελίσσια), σε κήπους - οπωροφόρα δένδρα και άλλες υλικές ζημιές
2022	Εκτροφείο Δνσης Δασών Φλώρινας	1 Αρκούδα	Παγίδευση σε συρμάτινη θηλιά (παράνομη παγίδα) στην περιφράξη. Επιτυχής απεγκλωβισμός
2022	Φλώρινα	2 Αρκούδες	Νεκρές
2023	Φλώρινα	Αρκούδα	11 εμφανίσεις σε κατοικημένες περιοχές
2023	Φλώρινα	Αρκούδα	26 εμφανίσεις με υλικές ζημιές σε ζώα (κότες, κατσίκια, μελίσσια), σε κήπους - οπωροφόρα δένδρα και άλλες υλικές ζημιές
2023	Τ.κ. Τριανταφυλλιάς	Μικρές αρκούδες	3 περιστατικά απεγκλωβισμού πέντε μικρών αρκούδων που είχαν πέσει σε κανάλι του φράγματος
2023	Φλώρινα	Αρκούδα	4 τροχαία
2023	Φλώρινα	1 αρκούδα	Νεκρή
2024	Φλώρινα	Αρκούδα	14 εμφανίσεις σε κατοικημένες περιοχές
2024	Φλώρινα	Αρκούδα	28 εμφανίσεις με υλικές ζημιές σε ζώα (κότες, κατσίκια, μελίσσια), σε κήπους - οπωροφόρα δένδρα και άλλες υλικές ζημιές
2024	Φλώρινα	Αρκούδα	2 τροχαία
2025 έως σήμερα	Φλώρινα	Αρκούδα	1 εμφάνιση σε κατοικημένες περιοχές
2025 έως σήμερα	Φλώρινα	Αρκούδα	4 εμφανίσεις με υλικές ζημιές σε ζώα (κότες, κατσίκια, μελίσσια), σε κήπους - οπωροφόρα δένδρα και άλλες υλικές ζημιές
2025 έως σήμερα	Τ.κ. Τριανταφυλλιάς	Μικρή αρκούδα	1 περιστατικό απεγκλωβισμού αφού είχε πέσει σε κανάλι του φράγματος
2025 έως σήμερα	Φλώρινα	Αρκούδα	1 Τροχαίο

Φλώρινα

Από το πρόγραμμα LIFE15 NAT/GR/001108 AMYBEAR, η Δ/ση Δασών Φλώρινας προέβη στην τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων και αποτρεπτικά μέσα (ανακλαστήρες, οπτικοακουστικοί απωθητές που ενεργοποιούνται με τη δέσμη φωτός των αυτοκινήτων) στο οδικό δίκτυο της Π.Ε. Φλώρινας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Φλώρινα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Φλώρινα

Από το πρόγραμμα LIFE15 NAT/GR/001108 AMYBEAR, η Δ/νη Δασών Φλώρινας προέβη στην προμήθεια αποτρεπτικών κιτ απώθησης αρκούδας

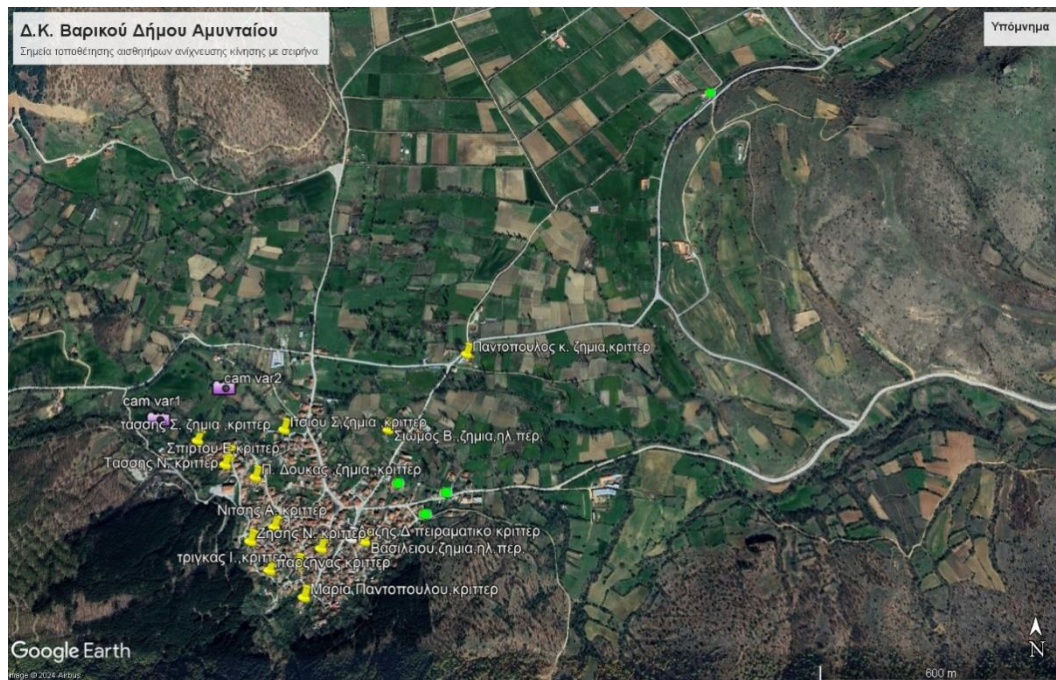

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Φλώρινα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

Φλώρινα

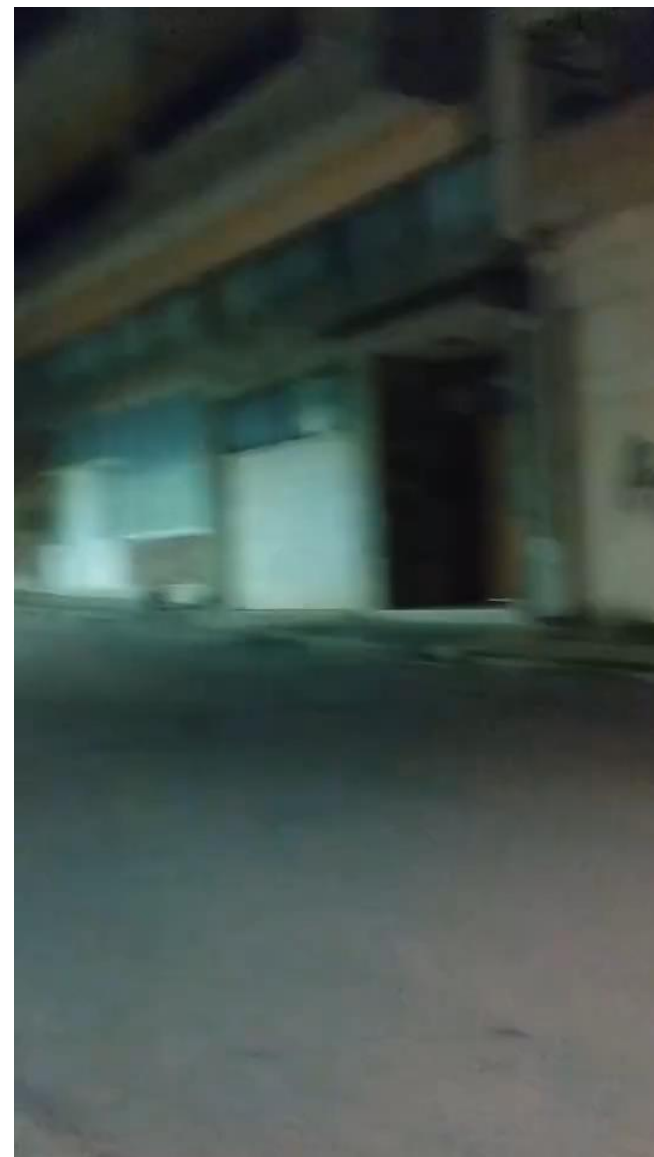
05/17/2048 20:52:52

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

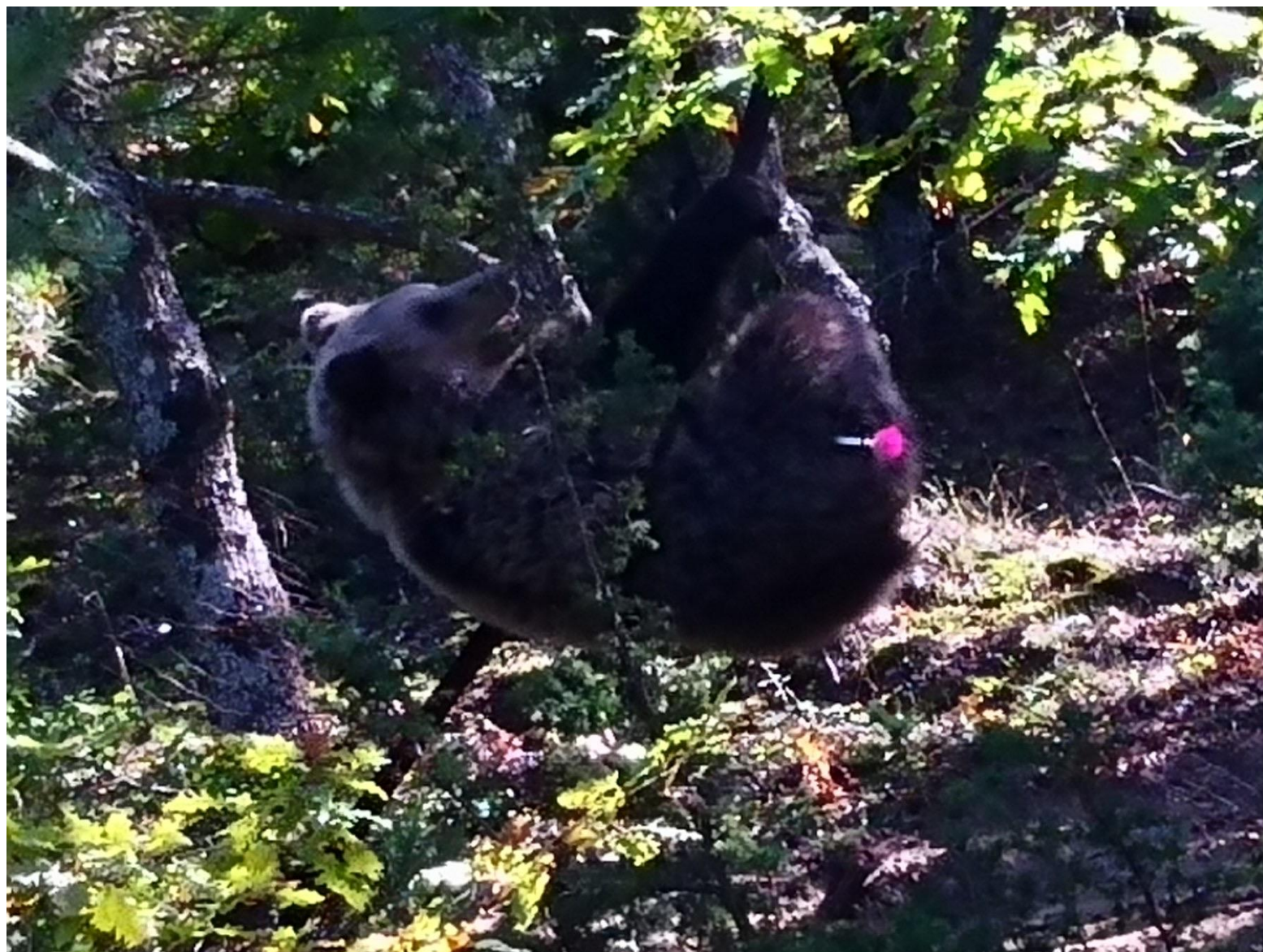
**Απεγκλωβισμός αρκούδας στον
Λόφο του Αγίου Παντελεήμονα
Δήμου Φλώρινας**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-S Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Καστοριά

A/A	Ημερομηνία	Περιοχή	Συμβάν	Παρατηρήσεις
1	2024	Τ. Κ. Δισπηλιού	Αρκούδα	17 εμφανίσεις , εισβολή σε αυλή, τροχαίο.
2	2024	Τ. Κ. Κορησού	Αρκούδα	6 εμφανίσεις, εισβολή σε αυλή, φθορά σε κοτέτσι
3	2024	Τ.Κ. Μαυροχωρίου- Κρεπενής- Πολυκάρτης	Αρκούδα	9 εμφανίσεις, ζημιά σε οικόσιτα ζώα, και σε κτήμα νεκρή μικρή αρκούδα τροχαίο, νεκρή αρκούδα σε φυτώριο πνιγμός.
4	2024	Τ.Κ. Χιλιοδένδρου	Αρκούδα	3 εμφανίσεις (στο ίδιο σπίτι) ζημιά σε μελίσσια και φθορά αυλής, ζημιά σε δένδρο
5	2024	Δ.Κ. Καστοριάς (Καλλιθέα Βουνό)	Αρκούδα	8 εμφανίσεις
6	2024	Δ.Κ. Άργους Ορεστικού	Αρκούδα	7 εμφανίσεις, ζημιά σε οικόσιτα ζώα το δεύτερο σοβαρό στον οικισμό, θανάτωση 65 κότες, ζημιά σε περίφραξη.
7	2024	Τ.Κ. Κλεισούρας	Αρκούδα	1 εμφάνιση, ζημιά σε οικόσιτα ζώα.
8	2024	Τ.Κ. Αγίας Κυριακής	Αρκούδα	1 εμφάνιση
9	2024	Περιοχή Πέτρα Καστοριάς	Αρκούδα	10 εμφανίσεις
10	2024	Μανιάκοι Ν.Λεύκη	Αρκούδα	5 εμφανίσεις, θανάτωση προβατίνας σε κοπάδι και 36 κότες.
11	2024	Δενδροχώρι	Αρκούδα	1 εμφάνιση
12	15-6-2024	Επαρχιακή οδός Μεσοποταμίας- Καλοχωρίου	Τροχαίο	Υλικές ζημιές αυτοκινήτου και θανάτωση αρσενικής αρκούδας (δημοσίευση ηλεκτρονικού τύπου)
13	22-6-2024	Επαρχιακή οδός Άργους Ορεστικού - Αμπελοκήπων	Τροχαίο	Υλικές ζημιές αυτοκινήτου (δημοσίευση ηλεκτρονικού τύπου)

ΟΡΘΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΛΑΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΑΡΚΟΥΔΑ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΑΣΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

• Τις τελευταίες δεκαετίες το πρόβλημα προσέγγισης άγριων ζώων σε πιο ανθρωπογενή περιβάλλοντα αυξάνεται παγκοσμίως. Με την προσαρμοστικότητα που την χαρακτηρίζει, η καφέ αρκούδα πλέον ενσωματώνεται και σε πιο «ανθρωπογενή» τοπία και οικοσυστήματα. Διαφορο παράγοντες εξυπηρετούν αυτή την συμπεριφορά, όπως η δόωση των περιστών αγρών των οικισμών, η εγκαταστολή των χρήσεων γης, οι τρονικές χαμηλές καρποφορίες και η μη ορθή διαχείριση των απορριμμάτων ή νεκρών ζώων. Όλα αυτά έκαναν την αρκούδα να προσαρμοστεί σε «νέες», εύκολα προσβάσιμες, ανθρωπογενούς προέλευσης τροφές.

• Αν μια αρκούδα προσελκυστεί από την μυρωδιά κάποιας ανθρωπογενούς προέλευσης πηγής τροφής, όπως λόγω χύσης κάποιο νεκρό ζώο ή απορρίμματα και το καταναλώσει, η κίνηση/συμπεριφορά αυτή είναι καθοριστική για να λάβει ματτροφική ανταμοιβή. Οι αρκούδες έχουν την ικανότητα εκμάθησης από μια εμπειρία και αυτή η διαδικασία αρκεί ώστε η αρκούδα να αποκτήσει συμπεριφορά τροφικής «εξάρτησης».

• Η σύνδεση μεταξύ οσμητικού ερεθίσματος και τροφικής ανταμοιβής γίνεται εφόσον το ζώο κατάφερε επιτυχώς να έχει πρόσβαση σε ανθρωπογενούς προέλευσης τροφή, χωρίς καμία αρνητική εμπειρία και αρχίζει να αναπτύσσει νέα συμπεριφορικά πρότυπα ώστε να συνεχίσει να ψάχνει για τις συγκεκριμένες ανθρωπογενείς πηγές τροφής.

• Όταν χρησιμοποιούνται επανειλημμένα τέτοιες πηγές τροφής σε κοντινή απόσταση από οικισμούς (ή/και εντός), η αρκούδα συνθίξει και εξοικειώνεται με την ανθρώπινη παρουσία και την συσχετίζει με την εύρεση τροφής. Η παρεμπόδιση της χρήσης ανθρωπογενών πηγών τροφής σε κοντινή απόσταση από τους οικισμούς ή εντός αυτών, μαζί με άλλες ενέργειες διαχείρισης/διευθέτησης, είναι κρίσιμο μέρος της πρόληψης των αλληλεπιδράσεων ανθρώπου αρκούδας.

• Άλλο αίτιο της επαφής της αρκούδας με τον άνθρωπο έχει να κάνει με την θηλογόνια και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του είδους. Για παράδειγμα, λιγότερο κυριαρχικά, ανήλικα αρσενικά άτομα ή θηλυκά με

τα μικρά τους, είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν περιοχές ανθρώπινης εξάπλωσης για την προστασία τους από περισσότερο κυριαρχικά άτομα.

• Η αρκούδα έχει πολύ καλή ακοή και όσφρηση και όχι τόσο καλή όραση. Επίσης έχει εξαιρετική μνήμη και αντίληψη. Αν δεν ενοχληθεί, ακολουθεί συγκεκριμένη «ρουτίνα» στις καθημερινές της μετακινήσεις. Χρησιμοποιεί την ίδια όχθη ρεματιάς, τον ίδιο δασικό δρόμο ή το ίδιο μονοπάτι για τις μετακινήσεις της, για να πάει στη φωλιά της και τους ίδιους οπωρώνες για να βρει φρούτα ή άλλα σημεία που έχει ξαναβρεί τροφή.

• Εφόσον κινούμαστε σε μια περιοχή με παρουσία αρκούδας κάνουμε την παρουσία μας αισθητή δημιουργώντας θόρυβο, πχ μιλώντας μεταξύ μας ή τραγουδώντας ή χρησιμοποιώντας μια σφυρίχτρα, αν κάνουμε άδηση, όπως τρέξιμο. Αν η αρκούδα μας ακούσει ή μας μυρίσει θα φροντίσει να φύγει πριν καν αντιληφθούμε την παρουσία της. Χρησιμοποιούμε κυρίως τους υπάρχοντες δασικούς δρόμους και μονοπάτια και αποφεύγουμε τη διέλευση μέσα από πυκνή βλάστηση. Αν έχουμε σκύλο τον κρατάμε δεμένο.

• Εφόσον την συναντήσουμε, μένουμε ακίνητοι, κρατάμε την ψυχραιμία μας και αφήνουμε χώρο στο ζώο για να απομακρυνθεί. Προσπαθούμε να αποσχωρήμεθα αργά προς την αντίθετη κατεύθυνση, αναγνωρίζοντας την «κυριαρχία» της στο χώρο και δεν τρέχουμε ή κάνουμε ενέργειες που μπορεί να θεωρήσει ως απειλή (πετάμε πέτρες, κατευθυνόμαστε προς το ζώο κλπ). Αν βρισκόμαστε σε όχημα παραμένουμε σε αυτό δεν την πλησιάζουμε αναπτύσσοντας ταχύτητα ή την ακολουθούμε αν συνεχίσει να περπατάει στην οδό.

• Σε περίπτωση στενών χώρων δημιουργούμε χώρο διαφυγής για την αρκούδα και δεν της «κόβουμε» το δρόμο.

• Η όρθια στάση δεν είναι δείγμα επιθετικότητας αλλά ανίχνευσης του χώρου. Αν συναντήσουμε μια αρκούδα και σταθεί στα πίσω πόδια είναι για να ανιχνεύσει και να αποφασίσει τον δίοδο διαφυγής της.

• Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις για εκδήλωση κάποιας μορφής επιθετικής συμπεριφορά είναι:

- i) Να είναι θηλυκή αρκούδα με μικρά, οπότε να θέλει να προστατεύσει τα μικρά της.
- ii) Να είναι κοντά στο πτώμα ενός ζώου, οπότε να θέλει να προστατέψει το φαγητό της.
- iii) Να αιφνιδιαστεί από την παρουσία μας χωρίς να μας έχει αντιληφθεί.

• Μην αφήνετε σκουπίδια που έξω από τους κάδους απορριμμάτων ή τους κάδους ανοιχτούς.

• Μην πετάτε σκουπίδια, άλλες τροφές ή υπολείμματα νεκρών ζώων ή σφαγιάς ανεξέλεγκτα.

• Φροντίστε για την έγκαιρη συγκομιδή καρπών που βρίσκονται εντός ή πλησίον οικισμών, ώστε να είναι δύσκολη η ανεύρεση τροφής από το ζώο.

• Να εγκατασταθεί φωτισμός περμετρικά των οικοπέδων, αποθηκών, θερμοκηπίων ή κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.

• Όσοι έχουν οικόσιτα ζώα να φροντίζουν για την ασφάλειά τους ειδικά κατά τις νυχτερινές ώρες. Το ίδιο ισχύει και για τις τροφές των ζώων.

• Αποτελεσματικές μέθοδοι αποτροπής ζημιών σε καλλιέργειες, κυψέλες, ή πτηνοκτανοτροφικές εγκαταστάσεις είναι η τοποθέτηση ηλεκτροφόρας περίφραξης ή η χρήση σκύλων φύλαξης.

• Οι ζημιές που προκαλούνται από την αρκούδα αποζημιώνονται από τον

(ΕΛΓΑ) για τους ασφαλισμένους αγρότες και κτηνοτρόφους.

• Η ενημέρωση της Δασικής Υπηρεσίας, του Δήμου και της Αστυνομίας για περιστατικό εμφάνισης αρκούδας θα πρέπει να είναι άμεση.

• Τονίζεται ότι η καφέ αρκούδα είναι απόλυτα προστατευόμενο είδος με βάση την εθνική νομοθεσία (άρθρο 258, παρ. 2ε και 2ζ (ΝΔ 86/69) του Δασικού Κώδικα), ενώ περιλαμβάνεται και ως είδος προτεραιότητας στα παραρτήματα II και IV της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ). Επίσης, περιλαμβάνεται στο παράρτημα II της Σύμβασης της Βέρνης ως είδος υπό αυστηρή προστασία, ενώ το εμπόριό της καθώς και το εμπόριο τμημάτων της απαγορεύεται σύμφωνα με τη Σύμβαση CITES.]

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Κοζάνη

07-03-2025	Βατερό	Αρκούδα	Επίθεση σε 2 αρνιά. Δόθηκε ηχομητική συσκευή στον κτηνοτρόφο.
02-04-2025	Λευκοπηγή	Αρκούδα	Πολλές επιθέσεις σε μαντριά. Μπήκαν κάμερες και αποτρεπτικός μηχανισμός. Παρόν εκπρόσωπος της Καλλιστώ(κ. Τσακνάκης). Συγκροτήθηκε η Ο.Α.Ε.
08-04-2025	Τ.Κ. Φούφα	Αρκούδα	Επίθεση σε μαντρί. Σκότωσε 2 πρόβατα και τραυμάτισε άλλα 2. Εκπρόσωπος της Καλλιστώ (κ. Τσακνάκης) τοποθέτησε ηλεκτροφόρα περίφραξη και φορητό συναγερμό.
14-04-2025	Κουρί Εορδαίας	1 Αρκούδα	Νεκρή
26-04-2025	Ε.Ο. Μαυροδεντρίου	Αρκούδα	Παραλίγο τροχαίο
02-05-2025	Νεάπολη	Αρκούδα	Εμφάνιση σε σπίτι στην άκρη του οικισμού. Τοποθέτηση ηλεκτροφόρας περίφραξης, κάμερας και φορητού συναγερμού. Βρέθηκε φωλιά η οποία απομακρύνθηκε.
09-05-2025	Ασπρούλα	Αρκούδα	Τοποθέτηση κάμερας και φορητού συναγερμού. Βρέθηκε φωλιά η οποία απομακρύνθηκε.
13-05-2025	Νεάπολη	Αρκούδα	Τοποθέτηση κάμερας και φορητού συναγερμού. Ο εκπρόσωπος της Καλλιστώ έκανε απόθεση 3 φορές με κροτίδες.
	Δήμος Σερβίων	Αγριόχοιρος	Από το Δασαρχείο Κοζάνης συγκροτήθηκαν οκτώ (8) ομάδες

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Γρεβενά

Η Διεύθυνση Δασών Γρεβενών ύστερα από εμφάνιση αρκούδας στην αστική περιοχή των Γρεβενών έχει τοποθετήσει πινακίδα ενημέρωσης των πολιτών στο περιαστικό Άλσος Θεοδωρίδη, όπου αναγράφετε τι πρέπει να κάνουμε όταν συναντήσουμε αρκούδα σε κοντινή απόσταση.

Επιπλέον με αφορμή περιστατικά εμφάνισης αρκούδας πλησίον ορεινών οικισμών και σε κατοικημένες περιοχές της Π.Ε. Γρεβενών, ενημέρωσε τους πολίτες και ειδικότερα τους γεωργούς, κτηνοτρόφους και μελισσοκόμους τόσο για τις ενέργειες που πρέπει να κάνουν σε περίπτωση συνάντησης με αρκούδα όσο και για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αποφυγή και την πρόληψη ζημιών από το εν λόγω είδος.

Με αφορμή όμως περιστατικού εξοικειωμένου λύκου (*Canis lupus*) σε περιοχή του Δήμου Γρεβενών, διαβιβάσαμε «Ενημερωτικό έντυπο προς πολίτες (αποφυγή εξοικείωσης λύκων σε περιαστικές περιοχές)» όπου αναγράφονται προτεινόμενα μέτρα που μπορούν να εφαρμοστούν προς αποφυγή εξοικείωσης λύκων με την ανθρώπινη παρουσία και μείωση των περιστατικών προσεγγίσεων τους σε κατοικημένες περιοχές.

Ενημερωτικό έντυπο προς πολίτες (αποφυγή εξοικείωσης λύκων σε περιαστικές περιοχές)

Η παρουσία των λύκων κοντά σε κατοικημένες περιοχές σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την παρουσία εύκολα προσβάσιμων ανθρωπογενών πηγών τροφής όπως πτωμάτων κτηνοτροφικών ζώων, απορριμμάτων καθώς και αδέσποτων σκύλων ή άλλων οικόσιτων ζώων τα οποία αποτελούν εύκολη λεία για τους λύκους.

Οι συχνές προσεγγίσεις οδηγούν σταδιακά σε εξοικείωση των λύκων με την ανθρώπινη παρουσία και τις υποδομές, ενώ το φαινόμενο ενισχύεται περαιτέρω σε περιοχές με συχνές επισκέψεις επισκεπτών για αναψυχή. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της απόστασης ανοχής της ανθρώπινης παρουσίας από τους λύκους σε μικρότερη των 30 μέτρων. Οι εξοικειωμένοι λύκοι είναι συχνά νεαρά σε ηλικία ζώα, τα οποία λόγω απειρίας αναπτύσσουν ευκολότερα άφοβη συμπεριφορά ή γέρικα ασθενικά άτομα, πιθανώς εκδιωγμένα από την αγέλη, που αναζητούν εύκολη τροφή.

Παρόλο που η παρουσία λύκων κοντά σε περιαστικές περιοχές μπορεί να προκαλεί ανησυχία, εν τούτοις ο κίνδυνος για την ανθρώπινη ασφάλεια είναι χαμηλός καθώς οι επιθέσεις υγιών λύκων σε ανθρώπους είναι πολύ σπάνιες.

Προς αποφυγή εξοικείωσης των λύκων με την ανθρώπινη παρουσία και μείωση των περιστατικών προσεγγίσεων τους σε κατοικημένες περιοχές:

- **Περιορίστε τα κατοικίδια ή/και τα οικόσιτα ζώα σας, εντός καλά περιφραγμένων χώρων, με ικανό ύψος (ελάχιστο 1.5 μέτρα) κατά τη διάρκεια της νύκτας.** Φροντίστε να μην υπάρχουν κενά στον φράκτη, ιδιαίτερα στην επαφή με το έδαφος. Ενισχύστε την περίφραξη με φορητά φωτιστικά σώματα που ενεργοποιούνται με την κίνηση ή αν υπάρχει δυνατότητα τοποθετήστε μόνιμο φωτισμό.
- Σε περίπτωση οίστρου **θηλυκού σκύλου** συνιστάται έντονα ο περιορισμός του καθ' όλη τη διάρκειά του.
- **Μην παρέχετε τροφή** εκούσια ή ακούσια προς την άγρια πανίδα για οποιοδήποτε λόγο σε οποιαδήποτε περιοχή (εντός ή εκτός οικισμών)
- **Μην αφήνετε υπολείμματα τροφής εκτός κάδων** εντός των οικισμών και περιαστικών περιοχών
- **Μην μεταφέρετε ή αφήνετε υπολείμματα τροφής** κατά την βόλτα σας, ακόμα και εντός των κάδων απορριμμάτων που βρίσκονται στο δάσος.

- **Μην πετάτε ή θάβετε νεκρά ζώα** στην ύπαιθρο ή σε περιαστικά πάρκα ή/και σε αστικές περιοχές. Αποτελούν ισχυρή εστία προσέλκυσης των λύκων και άλλων άγριων ζώων.
- **Αποφύγετε επισκέψεις σε περιοχές** (εκτός οικισμών) με γνωστή παρουσία λύκων για αναψυχή κατά τη διάρκεια των ωρών με περιορισμένο φυσικό φως (νυκτός το πρωί ή το σούρουπο) προς μείωση της πιθανότητας συνάντησης με λύκους.
- **Αποφύγετε τις βόλτες με σκύλους σε μεγαλύτερες αποστάσεις από οικισμούς** ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της νύκτας ή το σούρουπο . **Κρατήστε τον σκύλο σας πάντα δεμένο με λουρί.** Κατά τη διάρκεια της βόλτας σας να προειδοποιείτε για την παρουσία σας την άγρια πανίδα με πρόκληση θορύβου.

Σε περιπτώσεις συνάντησης με λύκους

- **Δεν πρέπει να φοβηθείτε ή να τρέξετε.** Οι λύκοι είναι ως επί το πλείστον επιφυλακτικά ζώα που φοβούνται τον άνθρωπο, αλλά μπορεί να επιδείξουν περιέργεια και να παρατηρούν τους ανθρώπους. Αν είναι σε μεγάλη απόσταση από εσάς μην τα ενοχλήσετε
- σε περίπτωση **συνάντησης με λύκους σε κοντινή απόσταση (<20 - 30m)** και ιδιαίτερα αν αυτοί σας προσεγγίσουν, **μην παρατηρείτε παθητικά** τα ζώα. Μην τα πλησιάζετε περαιτέρω για να βγάλετε φωτογραφίες. Κρατήστε πάντα οπτική επαφή και μη τρέξετε.
- **επιδειξτε επιθετική συμπεριφορά**, κάνοντας δυνατό θόρυβο με οποιοδήποτε μέσο και τρόπο, κουνώντας αντικείμενα για να φανείτε απειλητικοί και μεγαλύτεροι σε μέγεθος. Η συμπεριφορά αυτή μεταφέρει στους λύκους το μήνυμα ότι δεν είναι αποδεκτή η προσέγγιση ανθρώπων σε κοντινές αποστάσεις και διατηρεί τον φόβο προς αυτούς.
- **ενημερώστε τη Δασική Αρχή (τοπικό Δασαρχείο)** και δηλώστε την συνάντηση (μέρα, ώρα, όσο πιο λεπτομερής περιγραφή της θέσης, αριθμός λύκων)

Προσοχή, θανάτωση ή τραυματισμός λύκων με όπλα, δόκανα, δηλητηριασμένα δολώματα ή άλλα μέσα, διώκεται ποινικώς!

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΑΣΩΝ
ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Τρόποι προστασίας από κοντινή επαφή με αρκούδα

- Στην περιοχή που κινείστε τώρα κάνει συχνά την εμφάνισή της η καφέ Αρκούδα (Ursus arctos).

- Η αρκούδα έχει εξαιρετική όσφρηση και ακοή, έχει όμως μικρό οπτικό πεδίο και η όρθια στάση της είναι συμπεριφορά ανίχνευσης, με στόχο να μεγαλώσει το πεδίο της και δεν είναι δείγμα επίθεσης.

- Ορισμένες φορές η αρκούδα κάνει εικονικές επιθέσεις και απομακρύνεται.

- Η αρκούδα είναι κυρίαρχο αρπακτικό όπως και ο άνθρωπος και μεταξύ τους είναι ανταγωνιστές.

- Η αρκούδα μπορεί να δαγκώσει αλλά ο άνθρωπος δεν είναι στην διαίτα της.

- Το πλέον σημαντικό είναι ότι σε κάθε περίπτωση η αρκούδα δεν πρέπει να νοιώσει ότι απειλείται.

Οδηγίες προστασίας:

- Κρατάτε την ψυχραιμία σας.
- Όταν κινείστε σε χώρους που πιθανόν κινείτε και η αρκούδα κάνει επαρκή θόρυβο φωνές κλπ.
- Οι μετακινήσεις σας και η συμπεριφορά σας απέναντί της να είναι της μη απειλής.
- Εάν τη δείτε μπροστά σας μείνετε ακίνητοι για αρχή και οπισθοχωρήστε αργά δίνοντάς της χώρο διαφυγής.
- Μην της πετάτε κλαδιά πέτρες κλπ., ούτε σπώνετε γρήγορα το κινητό σας τηλέφωνο που πιθανόν να το εκλάβει ως απειλή.
- Προσοχή εάν έχετε κατοικίδια μαζί σας σε χώρους που πιθανόν υπάρχει αρκούδα, να τα έχετε πολύ κοντά σας για να μην νιώσει η αρκούδα απειλή από αυτά γιατί και αυτήν πρέπει να προστατέψει τον εαυτό της και τα μικρά της.

Χρήσιμα τηλέφωνα:

Δ/νση Δασών Γρεβενών	2462353402
Ε.Κ.Α.Β	166
Αστυνομία	100
Πυροσβεστική	199
Πολιτική προστασία	112

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ιωάννινα

A/A	Ημερομηνία	Περιοχή	Συμβάν	Παρατηρήσεις
Ιωάννινα				
1	21-7-2014	T.K. Μέτσόβου	1 Αρκούδα	Εμφάνιση εντός του οικισμού
2	21-7-2014	T.K. Βοβούσας	1 Αρκούδα	Εμφάνιση εντός του οικισμού
3	29-7-2014	T.K Δίστρατου	3 Αρκούδες 1 αρκουδάκι	Περιφέρονται προκαλώντας ζημιές
4	7-8-2014	T.K Δίστρατου	4-5 Αρκούδες 2 αρκουδάκια	Εμφάνιση εντός οικισμού Ζημιές σε καλλιέργειες
5	2-8-2014	T.K. Αρμάτων T.K. Δίστρατου	1 Αρκούδα	Εμφάνιση εντός του οικισμού
6	11-2014	T.K. Μέτσόβου	3 Αρκουδάκια	Εμφάνιση εντός οικισμού
7	3-2015	T.K. Μέτσόβου	Αρκούδες	Καθημερινή εμφάνιση εντός οικισμού. Ζημιές σε κοιμητήρια
8	10-9-2019	T.K Δίστρατου	Νεαρή αρκούδα	Παγίδευση σε συρμάτινη θηλιά Επιτυχής απεγκλωβισμός από Αρκτούρο – Τοποθέτηση κολάρου
9	20-5-2020	T.K. Μικρού Πάπιγκου	Νεαρή αρκούδα	Προσέγγιση πλησίον και εντός αυλής οικίας
10	1-3/9-2021	T.K. Δίλοφου	Θηλυκή αρκούδα	Εμφάνιση εντός οικισμού Επιτυχής επιχείρηση εκφοβισμού και απώθησης.
11	Διαχρονικά	Οικισμοί Δίκορφου - Μανασσή -Καλουτά - Ανθρακίτη	Αρκούδες	Θέμα διέλευσης λόγω του σημαντικού ενδιαφέροντος της περιοχής
12	3-2024	Οικισμοί Δροσοχώριου - Βασιλικής	Αρκούδα	Επανελημμένες εμφανίσεις
13	12-3-2024	Οικισμοί Δροσοχώριου - Βασιλικής	Αρκούδα	Ζημιές σε πουλερικά - αμνοερίφια

ΨΩΡΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΙΑΛΕΙΨΑΡΧΙΑΣ ΜΕ ΑΡΚΟΥΔΑ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΑΣΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

• Τις τελευταίες δεκαετίες το πρόβλημα προσέγγισης άγριων ζώων σε πιο ανθρωπογενή περιβάλλοντα αυξάνεται παγκοσμίως. Με την προσαρμοστικότητα που την χαρακτηρίζει, η καφέ αρκούδα πλέον ενσωματώνεται και σε πιο «ανθρωπογενή» τοπία και οικοσυστήματα. Διάφοροι παράγοντες εξυπηρετούν αυτή την συμπεριφορά, όπως η δόσωση των περιοχών γηγύς των οικισμών, η εντατικοποίηση των χρήσεων γης, οι χρονιές χαμηλής καρποφορίας και η μη ορθή διαχείριση των απορριμμάτων ή νεκρών ζώων. Όλα αυτά έκαναν την αρκούδα να προσαρμοστεί σε «νέες», εύκολα προσβάσιμες, ανθρωπογενούς προέλευσης τροφές.

• Αν μια αρκούδα προσελκύεται από την μυρωδιά κάποιας ανθρωπογενούς προέλευσης πηγής τροφής, όπως λόγω χύσης κάποιου νεκρού ζώου ή απορριμμάτων και το καταναλώνει, η κίνηση/συμπεριφορά αυτή είναι καθοριστική για να λάβει μια τροφική ανταμοιβή. Οι αρκούδες έχουν την ικανότητα εμεδάθησης από μια εμπειρία και αυτή η διαδικασία αρκεί ώστε η αρκούδα να αποκτήσει συμπεριφορά τροφικής «εξάρτησης».

• Η σύνδεση μεταξύ οσμητικού ερεθίσματος και τροφικής ανταμοιβής γίνεται εφόσον το ζώο κατάφερε επιτυχώς να έχει πρόσβαση σε ανθρωπογενούς προέλευσης τροφή, χωρίς καμία αρνητική εμπειρία και αρχίζει να αναπτύσσει νέα συμπεριφορικά πρότυπα ώστε να συνεχίσει να ψάχνει για τις συγκεκριμένες ανθρωπογενείς πηγές τροφής.

• Όταν χρησιμοποιούνται επανειλημμένα τέτοιες πηγές τροφής σε κοντινή απόσταση από οικισμούς (ή/και εντός), η αρκούδα συνηθίζει και εξοικειώνεται με την ανθρώπινη παρουσία και την συσχετίζει με την εύρεση τροφής. Η παρεμπόδιση της χρήσης ανθρωπογενών πηγών τροφής σε κοντινή απόσταση από τους οικισμούς ή εντός αυτών, μαζί με άλλες ενέργειες διαχείρισης/δυσχεύτησης, είναι κρίσιμο μέρος της πρόληψης των αλληλεπιδράσεων ανθρώπου αρκούδας.

• Άλλο αίτιο της επαφής της αρκούδας με τον άνθρωπο έχει να κάνει με την ηθολογία και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του είδους. Για παράδειγμα, λιγότερο κυριαρχικά, ανήλικα αρσενικά άτομα ή θηλυκά με τα μικρά τους, είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν περιοχές ανθρώπινης εξάπλωσης για την προστασία τους από περισσότερο κυριαρχικά άτομα.

• Η αρκούδα έχει πολύ καλή ακοή και όσφρηση και όχι τόσο καλή όραση. Επίσης έχει εξαιρετική μνήμη και αντίληψη. Αν δεν ενοχληθεί, ακολουθεί συγκεκριμένη "ρουτίνα" στις καθημερινές της μετακινήσεις. Χρησιμοποιεί την ίδια όχθη ρεματιάς, τον ίδιο δασικό δρόμο ή το ίδιο μονοπάτι για τις μετακινήσεις της, για να πάει στη φωλιά της και τους ίδιους οπωρώνας για να βρει φρούτα ή άλλα σημεία που έχει ξαναβρεί τροφή.

• Εφόσον κινούμαστε σε μια περιοχή με παρουσία αρκούδας κάνουμε την παρουσία μας αισθητή δημιουργώντας θόρυβο, πχ μιλώντας μεταξύ μας ή τραγουδώντας ή χρησιμοποιώντας μια σφυρίχτρα, αν κάνουμε άθληση, όπως τρέξιμο. Αν η αρκούδα μας ακούσει ή μας μυρίσει θα φροντίσει να φύγει πριν καν αντιληφθούμε την παρουσία της. Χρησιμοποιούμε κυρίως τους υπάρχοντες δασικούς δρόμους και μονοπάτια και αποφεύγουμε τη διέλευση μέσα από πυκνή βλάστηση. Αν έχουμε σκύλο τον κρατάμε δεμένο.

• Εφόσον την συναντήσουμε, μένουμε ακίνητοι, κρατάμε την ψυχραιμία μας και αφήνουμε χώρο στο ζώο για να απομακρυνθεί. Προσπαθούμε να αποσχωρσώσουμε αργά προς την αντίθετη κατεύθυνση, αναγνωρίζοντας την «κυριαρχία» της στο χώρο και δεν τρέχουμε ή κάνουμε ενέργειες που μπορεί να θεωρηθεί ως απειλή (πετάμε πέτρες, κατευθυνόμαστε προς το ζώο κλπ). Αν βρισκόμαστε σε όχημα παραμένουμε σε αυτό δεν την πλησιάζουμε αναπτύσσοντας ταχύτητα ή την ακολουθούμε αν συνεχίσει να περπατάει στην οδό.

• Σε περίπτωση στενών χώρων δημιουργούμε χώρο διαφυγής για την αρκούδα και δεν της "κόβουμε" το δρόμο.

• Η όρθια στάση δεν είναι δείγμα επιθετικότητας αλλά ανήνευσης του χώρου. Αν συναντήσουμε μια αρκούδα και σταθεί στα πίσω πόδια είναι για να ανιχνεύσει και να αποφασίσει τον δίοδο διαφυγής της.

• Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις για εκδήλωση κάποιας επιθετικής συμπεριφορά είναι:

- i) Να είναι θηλυκή αρκούδα με μικρά, οπότε να θέλει να προστατεύσει τα μικρά της.
- ii) Να είναι κοντά στο πτώμα ενός ζώου, οπότε να θέλει να προστατέψει το φαγητό της.
- iii) Να αιφνιδιαστεί από την παρουσία μας χωρίς να μας έχει αντιληφθεί.

• Μην αφήνετε σκουπίδια που έξω από τους κάδους απορριμμάτων ή τους κάδους ανοιχτούς.

• Μην πετάτε σκουπίδια, άλλες τροφές ή υπολείμματα νεκρών ζώων ή σοδειάς ανεξέλεγκτα.

• Φροντίστε για την έγκαιρη συγκομιδή καρπών που βρίσκονται εντός ή πλησίον οικισμών, ώστε να είναι δύσκολη η ανεύρεση τροφής από το ζώο.

• Να εγκατασταθεί φωτισμός περιμετρικά των οικοπέδων, αποθηκών, θερμοκηπίων ή κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.

• Όσοι έχουν οικόσται ζώα να φροντίζουν για την ασφάλειά τους ειδικά κατά τις νυχτερινές ώρες. Το ίδιο ισχύει και για τις τροφές των ζώων.

• Αποτελεσματικές μέθοδοι αποτροπής ζημιών σε καλλιέργειες, κυψέλες, ή πτηνοκτονοτροφικές εγκαταστάσεις είναι η τοποθέτηση ηλεκτροφόρας περιφράξης ή η χρήση σκύλων φύλαξης.

• Οι ζημιές που προκαλούνται από την αρκούδα αποζημιώνονται από τον (ΕΛΜΑ) για τους ασφαλισμένους αγρότες και κτηνοτρόφους.

• Η ενημέρωση της Δασικής Υπηρεσίας, του Δήμου και της Αστυνομίας για περιστατικό εμφάνισης αρκούδας θα πρέπει να είναι άμεση.

• Τονίζεται ότι η καφέ αρκούδα είναι απόλυτα προστατευόμενο είδος με βάση την εθνική νομοθεσία (άρθρο 258, παρ. 2ε και 2ζ (ΝΑ 86/69) του Δασικού Κώδικα), ενώ περιλαμβάνεται και ως είδος προτεραιότητας στα παραρτήματα II και IV της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ). Επίσης, περιλαμβάνεται στο παράρτημα II της Σύμβασης της Βέρνης ως είδος υπό αυστηρή προστασία, ενώ το εμπόριό της καθώς και το εμπόριο των μερών της απαγορεύεται σύμφωνα με τη Σύμβαση CITES.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Μιτσικέλι
Δασαρχείο Ιωαννίνων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Μιτσικέλι Δασαρχείο Ιωαννίνων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Οικισμός Μετσόβου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Κόμβος Εγνατίας προς Μέτσοβο

photo by IOANNIS TSIALOS

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindus
Large Carnivore Initiative

Κάθετος άξονας Εγνατίας και Εθνικές οδοί

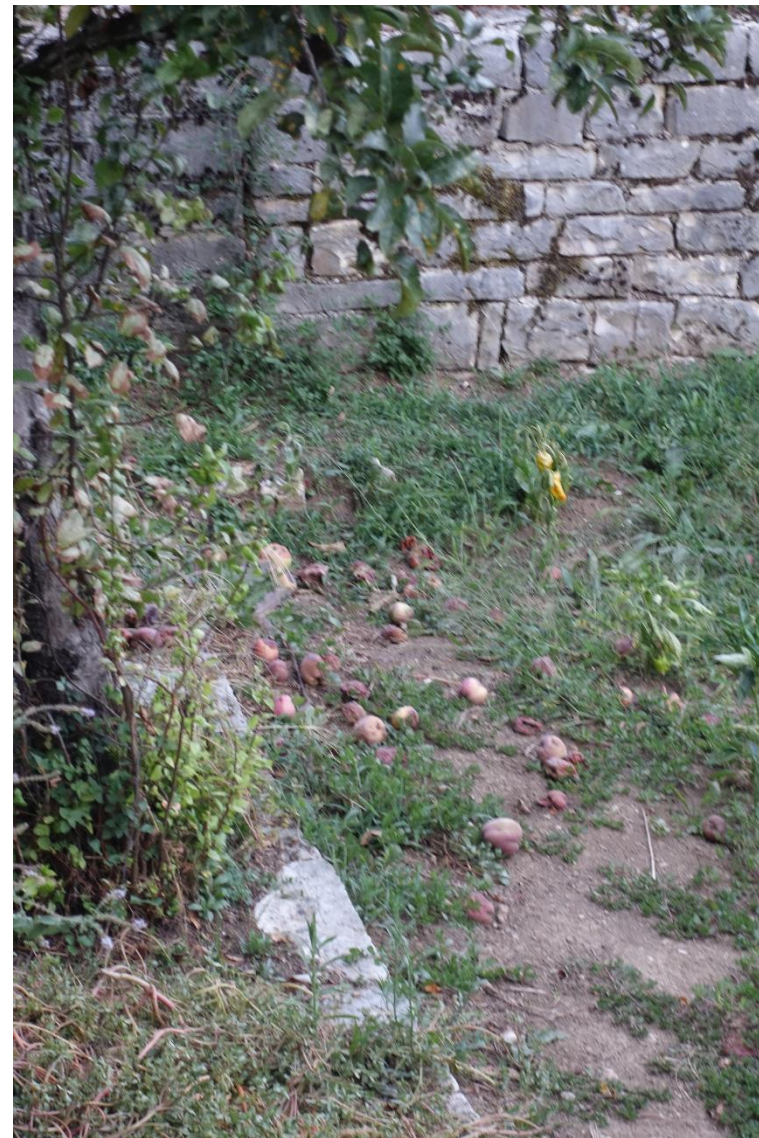

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

The Dinaric-Balkan-Pindos
Large Carnivore Initiative

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ευχαριστούμε

